De antimänskliga

De antimänskliga

Kommunisternas tortyr och hjärntvätt
av nationalister bakom järnridån

Dumitru Bacu

Klassiker

Nordiska förlaget

www.nordiskaforlaget.se

ISBN: 91-85043-09-5
Originalets titel: *Pitesti*, *Centru de Reeducare Studentesca* (Spanien 1963)

Översättning till svenska: C. Fjälling
Fotnoter: Med något enstaka undantag hör fotnoterna inte till originalet utan är skrivna av den svenska utgivaren. Flera av dem bygger dock på noter från den engelska utgåvan, *The Anti-Humans* (USA 1971).
Tryck: Estland 2006
Första svenska upplagan, första tryckningen

Innehållsförteckning

Förord till den svenska utgåvan

DEN HÄR BERÄTTELSEN utspelar sig i Rumänien åren runt 1950 och redogör för behandlingen av Rumäniens nationalister sedan kommunisterna övertagit makten. Den är en grym berättelse; det lidande som i synnerhet de så kallade legionärerna från det antikommunistiska och nationalistiska Järngardet tvingades utstå överträffar varje läsares fantasi.

Rumänien leddes under dessa år av Ana Pauker (1893-1960). Regimen Paukers systematiska förstörelse av de unga medlemmarna i Järngardet kontrasterar bjärt emot det milda sätt som hon själv behandlades på några år tidigare när Järngardet satt vid makten och Ana Pauker i fängelse.

Ana Pauker arresterades redan 1936, samma år som många legionärer spärrades in, under kung Carols liberala regim. Hon anklagades för att vara en agent för Kommunistinternationalen, och ”anklagelsen mot henne var givetvis sann”, som det står att läsa i hennes biografi.* Hon dömdes till tio års fängelse.

Förhållandena i det kvinnofängelse där Ana Pauker placerades visade sig vara ganska drägliga. Kommunister och andra politiska fångar på vänsterkanten hade fått vissa privilegier: De hölls inte isolerade från varandra och behövde inte bära den vanliga fängelseuniformen; de fick laga sin egen mat, arbeta i sina egna verkstäder och kommunicera med yttervärlden; och de fick ta emot böcker och tidningar och över huvud taget ägna sig åt vilka intellektuella övningar de ville. Som ledare för ett kollektiv om något hundratal fängslade kommunister och antifascister deltog Ana Pauker i organiserandet av ett slags skola, där hon bland annat undervisade i språk, marxism-leninism och nationalekonomi.

Detta pågick till 1940 då myndigheterna drog in privilegierna och Ana Pauker och andra som dömts till långa fängelsestraff för-

* R. Levy, *Ana Pauker: The Rise and Fall of a Jewish Communist.* University of California Press, 2000

flyttades till ett annat fängelse och isolerades från varandra i små celler.

> Ironiskt nog kom inte denna förändring till det sämre i och med att Järngardet kom till makten samma år utan under de sista åtta månaderna av kung Carols regering. Hösten 1940, kort efter att kungen hade fördrivits, begav sig cirka två tusen legionärer på en pilgrimsfärd till [Ana Paukers fängelse], där många av dem hade fängslats av den tidigare regimen. När de anlände till fängelset klädda i sina gröna uniformer var kvinnorna skräckslagna. Omedelbart efter att de kommit in i fängelset sökte de upp Ana Paukers cell, men till allas förvåning ville de bara diskutera politik och tilltalade henne respektfullt som kommunisternas kapten.*

Vid ett tillfälle kom en legionär plötsligt in i en cell där en annan kvinnlig kommunist satt fängslad. Hon blev vettskrämd och trodde att hon skulle bli dödad. Men i stället för en pistol, som hon hade väntat sig, tog legionären fram en kamera. Han ville fotografera det rum som han hade tillbringat fyra år av sitt liv i.

Senare berättade hon om legionärerna:

> Ni ska veta att till min förvåning uppförde de sig inte alls illa. Tvärtom var de ganska vänliga.**

Tacken för detta legionärernas nobla agerande under övertaget kom några år senare när Rumänien hade invaderats av Sovjetunionen: Under Ana Paukers kommunistiska styre fängslades de och utsattes för det mest förvridna tortyrprogram som någonsin har uttänkts, med syftet att för alltid döda deras storsinta själar. Den metod som användes beskrivs ingående i denna bok.

Detta sätter fingret på något essentiellt i marxismen och andra närbesläktade läror: oförståelsen och oviljan inför de ädlare egenskaper som ibland gör sig gällande hos människor och som genomsyrade Järngardet. Det kan handla om alltifrån en avsky för storslagen konst och religiösa symboler, över en generell tendens att

---

* Citat ur *Ana Pauker: The Rise and Fall of a Jewish Communist* (egen översättn.). ”Kommunisternas kapten” var en hedersbeteckning eftersom Järngardets framlidne grundare, Corneliu Codreanu, brukade tituleras kapten av sina anhängare.

** *Ibidem*

vilja se det fula och krassa och låga i tillvaron, till ett ursinnigt hat mot historiska hjältar, religiösa martyrer eller till och med harmoniska familjer. Allt skall dras i smutsen, tills allt och alla befinner sig på samma andliga nivå som marxisten själv.

För är det inte i grunden samma motiv som fick torterarna i Rumäniens fängelsehålor att tvinga politiska fångar att dra nationens historiska hjältar i smutsen, som får författaren Ernst Brunner att hävda att Karl XII i själva verket var en homosexuell massmördare? Är det inte i grunden samma drivfjäder som fick bödlarna i Rumäniens fängelsehålor att undergräva offrens tro på den rumänska nationen, som får Jan Guillou att sprida myter om ett forntida, mångkulturellt Norden där vikingar inte existerade men islam spelade en central roll i bildandet av staten Sverige? Är det inte exakt samma hat som fick torterarna i Rumäniens fängelsehålor att tvinga sina offer att hitta på perversa, förnedrande och lögnaktiga historier om sina egna föräldrar, som får Gudrun Schyman att proklamera ”död åt familjen” på vänsterpartistiska partikongresser?

Jag tror att varje läsare av *De antimänskliga – kommunisternas tortyr och hjärntvätt av nationalister bakom järnridån* kommer att slås av den nära släktskapen mellan den statsbärande ideologin i det kommunistiska Rumänien och maktens ideologi i dagens Sverige. Du kommer att känna igen den säregna fientligheten mot alla traditionella förebilder, föreställningar och lojaliteter, mot allt stort och ädelt och allt som fyller människors liv med en djupare mening. I *De antimänskliga* ställs emellertid denna marxistiska antipati på sin spets och i ett tydligare sammanhang; den härrör här från en ockupationsmakt och dess kommunistiska lydregim, som vill förgöra allt som kan ligga till grund för ett organiserat motstånd mot den drastiska förändring och exploatering som står på de nya härskarnas program.

Också ur denna aspekt går det att dra vissa paralleller till dagens svenska samhälle. Propagandan i Sverige fyller samma funktion som terrorn och tortyren fyllde i Rumänien: den undergräver och förtrycker varje reaktion mot de omvälvande förändringar som samhället genomgår.

Det finns ingen anledning att bli mer mångordig än så, men *De antimänskliga* är viktig, inte minst som den ger oss ett mer rättvisande perspektiv på den moraliska innebörden av 1900-talets

historia. I denna bok står för ovanlighetens skull de (själv)goda krafterna i de anklagades bås. Och som Dumitru Bacu själv skriver är det ”mänsklighetens plikt att inte glömma” vad dessa är kapabla till när deras makt är oinskränkt.

Lennart Berg

Kapitel I

Inledning

”BROTT BEGÅS ANTINGEN under inflytande av starka känslor eller som resultat av ett medvetet intellektuellt beslut. Skiljelinjen är inte klart definierad. Strafflagen drar gränsen efter hur stor överläggning och planering som föregått dådet. Vi lever nu i en tidsålder av överlagda, perfekta brott. Brottslingarna är inte längre hjälplösa ungdomar som skyller sina brott på kärlek, de är vuxna som höljer sina gärningar i en ogenomtränglig mantel av ’ideologi’, som kan användas till vad som helst, även för att förvandla mördare till domare.”

Dessa ord skrevs av Albert Camus i förordet till hans essä *Människans revolt*. Camus, med allt sitt mästerligt uttryckta missnöje, kände dock inte till att i Rumänien, ett land som inte ligger långt från Frankrike och vars intellektuella liv var helt påverkat av fransk kultur och franska tankemönster, hade i hemlighet, efter den 23 augusti 1944, påbörjats en hel serie av ohyggliga brott, brott av en så annorlunda och onaturlig art att varken Camus eller någon annan västerlänning kunde ha trott dem möjliga eller ens föreställt sig dem.

En aktion i syfte att fullständigt ändra och förvrida den mänskliga naturen är något som övergår varje normal människas föreställningsförmåga. Förutom offren själva och deras plågoandar är det ytterligt få personer som fått kännedom om och kan vittna om dessa brott och förstått den djupare betydelsen av vad som förekommit.

Onekligen utgör de senaste fyra årtiondena en era av brott, brott som planerats och genomförts med iskall logik och även försvarats som rationella och nödvändiga. Sådana brott dominerar nu hela världen. De har kommit att betraktas som normala så att ingen nu längre inser att de utgör ett reellt hot mot mänsklighetens existens.

Det torde vara omöjligt att ens under en livstid sammanställa en förteckning över alla brott begångna under dessa fyra

årtionden. Listan skulle behöva omfatta det ryska inbördeskriget med tvångskollektiviseringen efter revolutionen, brott som senare blivit välkända och erkänts som brott av världens ledare. Listan skulle behöva innefatta det grekiska inbördeskriget, då kommunisterna förhärjade hela regioner; också de s.k. folkdomstolarna som inrättades efter kriget; bombningen av försvarslösa städer och sjukhus; slav- och dödsläger i alla länder under kommunistisk kontroll; Budapest 1956. Men alla dessa utgör bara några kapitel i den långa berättelsen om lössläppt ondska. De bevisar antingen att människan har börjat känna behovet att döda lika starkt som hon känner behovet att leva eller att hon genom en sorts logisk förvrängning av en strävan att uppnå ett ideal kan förmås att utan minsta samvetsförebråelse mörda själva de människor hon ursprungligen velat glädja – förgöra dem i övertygelsen att detta är vad som måste göras, att någon annan utväg inte finns. Alla sådana brott har ett gemensamt: de begås i namn av ”mänskligheten”, ”klasskampen”, ”folkets befrielse”, ”den starkes rätt”, allt efter individuellt val. De har alla samma mål: utplåning av motståndaren, en princip Stalin fanatiskt tillämpade. De döda kan inte försvara sig och inte heller anklaga.

Sådana brott har länge varit välkända och ständigt upprepade. De har blivit vanliga och vardagliga. Men det finns något ännu mer ohyggligt – något som världen ännu är ovetande om. Vad som hände i Rumäniens fängelser efter att landet betvingats av Sovjet vidgar tillämpningsområdet för ordet ”brott” utöver vad människor kunnat föreställa sig. En helt ny dimension har tillkommit. Kallblodigt och cyniskt begångna brott och aldrig tidigare skådad sadism, inte syftande till att förgöra kroppen utan själen.

Att biologiskt förgöra motståndaren tillfredsställer inte längre. Eller kanske det inte lönar sig. Att förstöra motståndarens själ och identitet är mer tilltalande och mer användbart. Att utplåna hans mänsklighet, att förvandla honom till ett djur. En definitiv avhumanisering som förvandlar en mänsklig varelse till en foglig, formbar protoplasmaklump, som instinktivt reagerar på tränarens signaler, en zombie.

Vad som här skall berättas är en unik erfarenhet. Men det är inte ett resultat av fantasier, sprungna ur en hjärna som förlorat kontakten med verkligheten. Det är i stället resultatet av ett slags evolution på tankeplanet som pågått under en lång period av

omvälvning och kaos, en nedbrytning av alla moraliska principer som mänskligheten dittills upprätthållit. En förutsättning var att ”rent förståndsmässiga bedömningar och fysisk determinism tillämpas tillsammans med vetenskapliga bedömningar. En process från vilken humanitära aspekter uteslutits.”*

Vad som hittills betraktats som ovedersäglig sanning, att människan är en gudomlig skapelse, har ersatts med ett som sanning betraktat önsketänkande: att människan är en skapande gudomlighet. Gamla värderingar och uppfattningar om människan har övergivits. Experimentets konstruktörer kristalliserade hela de senaste århundradenas materialistiska skörd till ett gift, värdigt den idévärld från vilket det framsprungit. Det var nödvändigt att avsätta Gud och i Hans ställe uppsätta människan, inte en viss människa men en hypotetisk, existerande enbart i hennes skapares föreställningsvärld. Detta resulterade i hopblandning av människa och materia, så att människan kom att betraktas som materia. Sålunda tilläts experimentet att utföras utan inskränkningar.

Om man inte erkänner någon skillnad mellan formandet av ett järnstycke och det psykologiska experimenterandet med en människa så kan i princip samma metod tillämpas i båda fallen och samma resultat förväntas. Med sådana resonemang som stöd blev det möjligt att ha samma inställning till människan som en skulptör har till ett stycke marmor. Han bearbetar marmorblocket för att skapa en form som existerar i hans fantasi. Det gör inget om han misslyckas: det finns gott om marmor. Och om behandlingen av det mänskliga materialet misslyckas gör det heller inget, människor finns det mer än tillräckligt av.

Ett förhållande må tyckas paradoxalt: att människor har vågat behandla andra som om de vore olika dem själva. De personer som omtalas i denna berättelse uppfattade godtyckligt sig själva som annorlunda än sina medmänniskor och kände sig ha rätt att utsätta dem för en aldrig tidigare skådad behandling. De antog själva rollen av skapare men förnekade andra samma roll, som om de andra vore gjorda av annat, mindre värdefullt material. Detta möjliggjordes av att deras normala värderingar och normer hade blivit så förvridna att de själva inte var säkra på om vad de idag företog sig i enlighet med ”normen” inte i morgon skulle

* G. Thibau, *Babel ou le vertige technique*

förklaras vara ett brott och medföra bestraffning. Men än så länge var brottet inget brott för dem. De till och med ansåg det vara en nyttig gärning. De utnämnde plågoanden till uppfostrare och anklagade enligt samma förvridna logik offret för att vara en vidrig brottsling.

Vilka var de metoder som användes och vad blev resultatet av detta experiment, som syftade till att skapa ett nytt slags människa, en människa som även de mest primitiva vildar skulle ha skämts för?

Här måste enkla fakta tala. De utgör oemotsägliga bevis för hur föraktet för människors lidanden nått sin högsta punkt, överskuggande allt som dittills förekommit i koncentrationslägren.

Detta är karakteristiskt för 1900-talet. Ett århundrade som präglats av Sovjetrysslands bidrag till mänsklighetens historia och till de av Sovjetryssland underkuvade folkens historia. Ett bidrag som givit upphov till benämningen ”Brottets århundrade”.

Kapitel II

Tecken

DET VAR **1951** som jag fick den första indikationen på att något verkligt oroande höll på att ske. Det var vid den tidpunkten som experimentet nådde sin höjdpunkt – i största hemlighet. Det var fullständigt okänt för alla utom de direkt inblandade.

Jag hade blivit dömd och avtjänade mitt straff i straffanstalten i Aiud. En morgon hämtades jag av två vakter och transporterades till Säkerhetstjänstens högkvarter i Cluj utan att upplysas om orsaken. Jag var orolig, vilket är naturligt i en fängelsemiljö där man aldrig kunde veta om ens öde blivit beseglat eller ej. Jag var särskilt oroad av att jag inte varit inblandad i någon antikommunistisk verksamhet i Cluj: för jag hade aldrig varit där.

Min första natt i Cluj tillbringade jag i ett lönlöst försök att sova i en cell knappt två meter lång och 60 cm bred. Andra natten togs jag ut till undersökningsrummet där tre andra fångar, som hade förts hit från fängelset i Gherla, väntade. Jag kände dem. Två var studenter från Bukarest, den tredje var en arbetare. Vi hade haft separata rättegångar, men de två studenterna hade varit engagerade i aktiviteter som hade samband med mina. Vi sattes i en bil och fördes till järnvägsstationen. Klockan elva på kvällen avreste vi mot Bukarest med ett snabbt expresståg, vaktade av två officerare och en sergeant från Säkerhetstjänsten. Vi var kopplade till varandra två och två med handklovar och satt i en kupé som man mörklagt för att hindra andra resenärer att känna igen oss.

Det var natt. Då och då sken månen in genom kupéfönstret och belyste de tre ansiktena. De såg besynnerliga ut. Jag hade passerat genom många fängelser i Rumänien, jag hade mött tusentals fångar men aldrig sett sådana ansikten. Under blekheten, som var gemensam för alla fångar, utstrålade deras ansikten en stor vekhet. Och i de utmärglade ansiktena var präglat ett uttryck av skräck, ett stelt uttryck, härstammande från någon för mig okänd

erfarenhet. Det gav dem ett skrämmande utseende. Den student som var kopplad till mig föll senare på natten i sömn, och hans huvud kom att luta mot min axel. Jag kunde inte stå emot den skräckkänsla som grep mig och rörde på axeln för att väcka honom. Hans ansikte belystes av månen och föreföll som ansiktet hos en död, som dött överraskad av en skräckupplevelse så ohygglig att den följt honom bortom döden. Förr om åren hade han varit en framgångsrik simmare och en modig man.

Vi var strängt förbjudna att tala med varandra. Då och då möttes våra blickar och jag kunde utläsa samma skräck som var inpräglad i deras ansikten, en skräck gränsande till vansinne. Då vi passerade Predeal frågade plötsligt arbetaren, som satt mitt emot mig: ”Din mor är väl ganska liten med mörklett hy?” Hans korrekta beskrivning av min mor förvånade mig, han hade aldrig mött henne av den enkla orsaken att hon aldrig varit i Rumänien.* Jag svarade honom inte.

Senare talade han till mig igen: ”Har vi passerat Pirinei?” sade han. ”Vi närmar oss Sinaia”, svarade jag. Jag var dock övertygad om att han inte hörde mig och var bara kroppsligen närvarande.

De två studenterna talade knappast. På morgonen anlände vi till Bukarest. Vi fördes till stationens poliskontor, vilket antydde att vi skulle fortsätta färden. Då började den av de två som var kopplad till mig att lovprisa kommunismen! Det föreföll som om han riktade sig till de andra två, inte så mycket för att övertyga som för att visa att han kunde rätt upprepa en inlärd läxa. Och han verkade ha bråttom för att hindra att de andra två kom först. Han rabblade de utslitna meningslösa ord som upprepats av kommunister i varje gathörn, men de antog för mig en djupare mening då jag hörde dem från honom. Jag var bestört över att höra honom tala på det sättet, för jag kände honom väl och visste vad han hade känt för kommunismen. Och det var i allmänhet så för alla fångar, att livet i fängelset tenderade att förstärka de övertygelser vi haft tidigare. Sedan uttalade han en klar lögn: att officerarna i Säkerhetstjänsten var hedervärda människor.

På natten fortsatte vi vår färd mot Constanta. Jag kände igen järnvägslinjen. Då sergeanten, en lantbrukare från Apusenibergen, tveksamt frågade: ”Tror du på Gud?” skyndade sig studenten att

* Bacu var etnisk rumän men uppvuxen i Makedonien. Han flyttade till Rumänien då han inträdde i universitet i Bukarest.

försäkra att varken han eller någon av hans bekanta någonsin hade trott på Gud. Uttalandet kom från en som jag mycket väl visste var uppfostrad i den kristna tron. Jag kunde återigen utläsa skräck i hans ögon. Hans svar kom lika hastigt som tidigare, som om han ville hindra ett uttalande från någon av de andra som kunde bli ödesdigert. Och hans ögon uttryckte samma önskan om medhåll från de andra två fångarna. Men de bara stirrade in i tomheten. Sergeanten böjde på huvudet. Han hade säkerligen förväntat sig ett annat svar.

”Varför arresterades du?” frågade senare en av vakterna den andre studenten. ”Jag var medlem i en terroristisk organisation vid humanistiska fakulteten i Bukarest. Jag var så fanatisk att jag under förhöret inte angav någon, inte ens den mest kriminelle i gruppen.” Och sedan, som om han kände sig skamsen (eller ”demaskerad” fick jag senare lära mig), rättade han sig: ”Inte ens de mest ansvariga, de som ledde den hemliga organisationen.” Min förvirring delades denna gång också av officerarna, vilka liksom jag själv kanske för första gången hörde en politisk fånge beteckna sin egen aktivitet på detta sätt. Ingen kunde svara på mina outtalade frågor. De två andra stirrade fortfarande in i tomheten. Jag kunde i det ögonblicket inte ana vad de genomlidit som förmått dem att göra uttalanden vilka jag några minuter tidigare skulle ha trott omöjliga.

Sedan anlände vi. I undersökningsrummet drog jag fördel av vakternas tillfälliga frånvaro och frågade den äldste: ”Hur tänker du ställa dig under förhöret?” ”Vi måste erkänna hela sanningen. Vad tjänar det till att genomlida tortyr nu när allting förlorats? Kommunisterna har vunnit och de är på rätt väg.” Jag lyssnade inte mer. Hans svar var ointressant. Jag ville undvika att dra in våra vänner i aktiviteter som varit föremål för tidigare förhör och som kunde förväntas bli behandlade igen i det kommande förhöret. Han var en bruten man.

Så följde den ändlösa undersökningen med oavbruten isolering, hunger och terror. Ensam i min cell, helt avskuren från yttervärlden bortsett från mina förhörsledares stenansikten, började jag glömma de tre. Då och då påminde mig mina förhörsledare om dem genom att läsa bekännelser om förhållanden som endast de och jag kände till. Men mitt eget lidande tillät mig inte att dröja alltför länge vid detta, det förblev ett olycksbådande problem som bekymrade mig då och då.

Senare, på sommaren 1952, kom jag åter i kontakt med några personer som påminde mig om gåtan som jag nästan glömt bort. Andra fångar, som förflyttats från arbetslägren vid bygget av kanalen mellan Donau och Svarta havet, förde med sig nyheter som kom att öka mina misstankar angående hela den kategori av fångar som en gång hade varit de mest hängivna och trofasta försvararna av nationens frihet: studenterna. De anklagades för saker som för den oinvigde betraktaren föreföll ytterligt motbjudande. Och ändå kunde de män som berättade inte ha ljugit. För de talade av erfarenhet, om vad de själva genomlidit. De sade att de ”omskolade studenterna” hade misshandlat dem, angivit dem, fungerat som spioner för hemliga polisen, ökat på arbetskvoterna och torterat var och en som inte kunde uppfylla dem. Allt detta var enormt allvarliga anklagelser. Jag ville tro att eftersom majoriteten av dessa män var enkla och obildade så hade de misstagit sig och gjort generella uttalanden utifrån sina egna personliga erfarenheter, för jag hade känt och upplevt studenterna i totalt annorlunda ljus.

Men ytterligare nyheter bekräftade i stället för att förneka det som jag hoppades vara osant. Denna gång var det en student som talade till mig. Jag hade känt honom flera år tidigare vid tekniska gymnasiet i Bukarest. Först ville han inte tala, han var rädd för alla och envar. Men när jag förklarade för honom att jag kom till Constanta från Aiud, där till för åtminstone några månader sedan inget utöver det normala hade hänt, började han tala. Det var från honom som jag för första gången hörde talas om ”demaskeringen”. Alla studenter som kom till Pitesti fick genomgå dessa ”demaskeringar”. Han förklarade att det var omöjligt för honom att förklara, men att något fruktansvärt pågick där. De torterades i sådan utsträckning att alla – absolut alla – studenter förvandlades till angivare, de avklåddes sin mänskliga natur och förvandlades till robotar, styrda av sina politiska officerare. De blev avpersonifierade.

”Vem utförde tortyren?”

”De omskolade”

”Vilka är dessa omskolade?”

”Andra studenter som föregick oss i ’omskolningen’ eller i ’demaskeringen’ som det också kallas.”

”Vem började med det där och var skedde det?”

”Jag vet ingenting säkert, men jag tror att det är allmänt förekommande i alla fängelser. Och där det inte har hänt ännu kommer det att hända snart. Det sägs att grundarna var tre studenter från Iasi: Turcanu, Titus Leonida och Prisacaru.”

Han stannade lite längre i vår cell men undvek att tala mera. ”Om de någonsin får veta att jag pratat kommer de att döda mig”, viskade han då han fördes ut.

En månad senare intygade andra bekanta sanningshalten i historien om vad som hänt i fånglägren vid kanalbygget. ”Akta dig för studenterna som för fan själv, också om de ger sig ut för att vara dina vänner. De är svekfulla. De har gjort en massa ont, och somliga fortsätter på samma sätt.”

”Hur kommer det sig att alla pratar om studenterna? Hur blev de så förändrade? För du vet ju att de var inte sådana förut.”

”Jag vet inte vad som har hänt dem. Jag säger dig bara att de är farliga och svekfulla. Var försiktig!” Vi visste inte då, och kanske han fortfarande inte vet, att i nedbrytningsprocessen dog deras själar. De hade passerat genom helvetet.

Jag fick höra mer från en annan yngling som hade passerat genom Pitesti. Han pratade om ”demaskeringen” på ett mer preciserat sätt. Han talade om studenter som jag hade känt och om hur de var nu: själlösa, nedbrutna, förvandlade individer. Men han kunde inte förklara vad sorts inre kris han själv hade genomgått för att uppnå det stadiet. Det var fråga om en sekvens av tortyr av enastående längd och intensitet. Men vad han berättade kunde ändå inte få mig att inse djupet av den själsliga förändring som kunde ge upphov till sådana resultat. Hans fragmentariska berättelse påminde mig om ett annat fall flera år tidigare som jag nu fann anmärkningsvärt.

I februari 1951, då vi var på väg till Aiud, blev jag och den grupp fångar jag tillhörde förlagda i Pitesti. Vi väntade på fängelsets fångtransportbil som skulle föra oss sista biten av vår resa. Jag blev förvånad över den noggrannhet med vilken vi visiterades där, mycket striktare än i Jilava. Och Jilava ansågs vara det hårdaste fängelset i hela Rumänien. Sedan följde en fullständig isolering. Jag kunde inte se en enda Pitestifånges ansikte. Understundom på natten, men oftare på dagen, kunde jag höra obestämda stönanden från andra sidan av den vägg som separerade oss från det egentliga fängelset. Jag antog att de berodde på den tortyr som

pågår i alla fängelser. Då vi skulle fara anslöts en ung man till vår grupp. Han var en ingenjör vid namn Eugen Bolfosu. Under de följande två dagar det tog oss att nå Aiud talade han sällan och svarade enstavigt på mina frågor. Men hans ansikte präglades av samma skräck som jag senare såg hos mina tre reskamrater från Cluj. Då vi visiterades efter ankomsten till Aiud tillfrågades ingenjören var han kom från. När han uttalade ordet ”Pitesti” blev han genast isolerad i flera dagar. Han släpptes senare ut och jag mötte honom i fängelsets marketenteri. Han ville inte tala om för mig varför han isolerats. De politiska officerarna i Aiud visste vad som pågick i Pitesti, och ingenjören vågade inte tala eftersom han visste vad det kunde få för följder. Eller kanske var han vid den tiden en enkel robot som handlade bara på order från politrukerna.

Jag frågade den unge mannen som hade passerat genom Pitesti om han hade mött ingenjör Bolfosu tidigare. Han berättade att de hade genomgått ”demaskeringen” tillsammans och att de lite senare hade sänts till Aiud och att fängelsedirektören själv hade förbjudit dem att tala. Ett förfluget ord kunde innebära återförflyttning till Pitesti, försåvitt demaskering inte skulle införas i Aiud också, och alltså förnyat lidande. Vem kunde bortse från det hotet utan att darra?

Min internering i Säkerhetstjänstens källare i Constanta upphörde i maj 1953. Efter att ha upplevt tjugo månader av förhör och undersökning sändes jag till fängelset i Gherla för att fortsätta att avtjäna mitt straff. Jag anlände dit på morgonen den 6 maj. Jag blev omedelbart isolerad, men efter en eller två timmar fördes en annan fånge in i cellen. Han hade en månad tidigare förts från Gherla till Bukarest för ytterligare undersökning. Vi kände varandra. Han frågade mig:

”Har du varit här tidigare?”

”Nej, det här är första gången.”

”Se upp för studenterna som för fan själv. Om du inte gör det kommer du att få uppleva obehagliga överraskningar. Och mycket onödigt lidande.”

”Hur kan det komma sig? Vad har de gjort, eller snarare: vad har de utsatts för så att de kunnat bli sådana? Du är inte den förste som har varnat mig.”

”Jag kan inte förklara det för dig. Det har hänt dem något som

för mig är oförklarligt. Och jag känner dem förvisso, för det var inte länge sedan jag själv var student. Jag förstår helt enkelt inte hur en sådan fullständig förändring har kunnat framtvingas. Jag vet att de blev torterade men enbart tortyr kan inte förklara deras beteende. Vi har alla genomlidit Säkerhetstjänstens behandling och efter mer eller mindre allvarlig depression har vi återhämtat oss. Men studenterna fortsätter sitt djävulska beteende. Det sägs att de genomgått 'demaskering'. Vad 'demaskeringen' bestod av kan bara framtiden och kanske någon student som tillfrisknar förklara för oss. Men jag är på min vakt och det är därför jag rekommenderar försiktighet."

Efter femton dagar av karantän fick jag börja arbeta i marketenteriet. Jag sattes på ett nattskift från sex på kvällen till sex på morgonen. Den förste fånge jag mötte där, eller snarare för vilken jag presenterades av en fångvaktare, var en före detta student som läst filosofi. Han frågade mig vad jag dömts för och varifrån jag kom, oundvikliga frågor till alla nykomlingar i ett fängelse. Sedan tillade han med känslolös röst och utan att se på mig:

> Akta dig för mig! Jag är student, och du ska veta vad det betyder. Akta dig inte bara för mig men för alla studenter, speciellt för dem som är dina vänner. De kan skada dig mycket mer, för du kan inte, bakom den mask vi alla bär, ana den avgrund som nu skiljer oss från vad vi var eller ville bli för inte så länge sedan.

Här var alltså en av dem, en av dessa "demaskerade", som varnade mig *för honom själv* och för andra som var som han eller kanske värre. Men eftersom han gjorde detta måste det i hans själ ändå ha funnits en rest av värdighet och mod. Lyckades han komma tillbaka? Lyckades han undgå katastrofen utan att bli definitivt vanställd? Detta var ett mysterium som jag endast senare fick klarhet i.

"Varför varnar du mig? Jag har ingenting att dölja. Jag avtjänar ett straff för den inställning jag hade till regimen. Vad spelar detaljerna för roll? Och varför varnar du mig till och med för dig själv?"

"Därför att, om 'demaskeringen' upprepas så kommer jag inte att kunna tiga under utfrågningen, och jag kommer att vara rädd för att du kommer att erkänna före mig. En icke erkänd detalj kan kosta livet. Vi har nu nått en punkt där vi fruktar för våra liv. Vi har blivit fegare än du kan föreställa dig."

Jag vågade inte fortsätta diskussionen. Vem kunde veta om inte detta var en slug fälla i vilken jag kunde fångas så mycket lättare om jag lät mig luras av hans öppenhet? Jag överlät åt framtiden att bringa klarhet. Men med denne student blev jag vän ganska snart. Sedan isen smält helt kunde vi påbörja en förbehållslös kommunikation. Det var från honom som jag fick de första delarna av en förklaring. För han var trots sin ungdom en tänkare med ovanlig skärpa i analysen.

Vad som hände där i Pitesti kunde inte beskrivas i enkla ordalag Här, som i så många andra fall, är språket inte tillräckligt för att beskriva allt vi önskar säga. Därför får vi ofta intrycket att någonting saknas i hela berättelsen. Tomrummet kan fyllas bara av vår inre upplevelse då vi försöker att genomleva i fantasin vad andra upplevt i verkligheten.

Det är ett dunkelt drama som berör själens känsligaste regioner, ett drama som övergår allt vad man normalt kan uppleva i konfliktväg. Detta drama blev så småningom mitt allt uppslukande intresse. Under de tre år jag förblev fängslad och under ytterligare två år efter frigivningen var jag intensivt inriktad på att försöka genomtränga fenomenets alla hemligheter för att söka förstå det. Jag forskade i hemlighet, tog tillvara även de minsta medgivanden och antydningar, lyssnade till avslöjanden av dem som varit offer för att sedan själva bli bödlar. Jag började så småningom att förstå den tragedi som fullbordats inom fängelseväggarna i Rumänien och hur ett psykologiskt experiment, som var lika nytt som det var kriminellt och nedbrytande, kunde efter en tid förvandla mänsklighet till omänsklighet.

Ett stort antal studenter, med vilka jag diskuterade vad som hade hänt dem och vars bekännelser om egna erfarenheter och egen personlig ruin jag hörde, försåg mig med det nödvändiga materialet. Det föreliggande arbetet ger en sammansatt bild av deras tragedi. Det har skrivits för att skapa uppmärksamhet för ”Pitestifenomenet” men är inte ett försök till en uttömmande behandling.

Boken är alltså inte komplett, för ämnets väldiga omfattning överstiger en enskild människas resurser, men jag lämnar den som ett vittnesmål till mina bröder i exil så att de kan klart visualisera det helvete som släppts lös över deras fosterland och över alla andra länder som inlemmats i det sovjetiska imperiet. Vad som hände i Rumänien kunde ha hänt – och hände troligtvis – i alla

andra förslavade länder. De som skapade och genomförde terrorn är samma slags människor i alla länder.

Detta är ett vittnesmål från andra sidan järnridån och från andra sidan graven. Jag överlåter åt offren rätten att döma.

Kapitel III

Början

UPPRÄTTANDET AV EN kommunistisk regim i Rumänien var ett resultat av historiska omständigheter i vilka det rumänska folket otvivelaktigt spelade den minsta rollen. Huruvida det var kortsynthet eller själviskt intresse som föranledde kommunismens begynnelse i Rumänien har nu blivit en fråga för historien att besvara. Att idag efterforska orsakerna till denna tragedi är kanske lönlöst eller åtminstone rent akademiskt. Ett faktum står dock klart: Rumänerna önskade inte en sådan regim, och de hade aldrig kunnat drömma om att något sådant var möjligt. Ty i Rumänien, som i detta hänseende stod ensamt bland europeiska länder, fanns inget kommunistiskt parti före kriget, inte ens ett kommunistiskt problem. Den hemliga kommunistiska organisation som existerade hade bara 820 medlemmar, detta både enligt dess ledare och enligt polisens register, och hälften av dessa var polisagenter! Jag mötte många av dem i fängelserna. De hade dömts efter 1945 för ”brott mot mänskligheten”!

Den överraskning som först bedövade nationen ersattes senare av oro. Allmänheten reagerade från början samfällt mot kommunistiskt våld, som först understöddes av politiska partiers och äventyrares kortsynthet men senare endast av sovjetiska bataljoner och säkerhetspolis.

Störtandet av monarkin den 30 december 1947 markerade startpunkten. Det var signalen till en kommunistisk offensiv för att förstöra nationens grundläggande institutioner och ersätta dem med sovjetiskt tyranni. Detta nya läge tvingade de rumänska medborgarna att välja mellan två alternativ: det ena var att samarbeta med kommunisterna och därigenom vinna fördelar och ett liv fritt från nöd, det andra medförde arbetslöshet, inspärrning i Säkerhetstjänstens källare eller kanske förlust av livet.

Instinktivt eller medvetet valde den stora majoriteten det andra alternativet, även om de inte kunde påverka händelseutvecklingen till sin fördel. Kampen var så tragiskt ojämn. På ena sidan har vi kommunismens levande organism, med en strategi som finslipats

under tre årtionden för att underkuva det ryska folket. Denna styrka var förvisso liten till antalet, men insatsen var hög, och i medvetande om riskerna var man inte villig till några eftergifter som kunde underminera dess ställning som segrare och ”äventyra dess juridiska status”. Den var i själva verket en främmande kropp fast besluten att gräva in sina huggtänder i den rumänska nationens pulsåder.

På andra sidan i konflikten har vi en organisatoriskt homogen allmänhet, nedstämd av förlusten i kriget, en förlust som ansågs oförtjänt, och medveten om att man lämnats ensam att göra vad som kunde göras för att förbättra situationen. Länderna i väst var uppenbarligen helt ointresserade av vad som hände i Rumänien. Medvetandet om denna attityd från västvärldens sida och avsaknaden av ledarskap som kunde samordna ansträngningarna, gjorde det omöjligt att starta något massivt och ordnat motstånd. Till detta kan också läggas en inte alltför liten dos av naivitet, speciellt bland politikerna, som ofta vägrade inse uppenbara realiteter. De trodde att kommunisternas ockupation och maktövertagande bara var temporära och att allting förr eller senare skulle återgå till det normala utan minsta ansträngning från deras sida. När folkets hängivenhet ödslades bort i fruktlösa ansträngningar vann det kommunistiska partiet seger efter seger medan politikerna gjorde hemliga överenskommelser och bildade skuggregeringar i avvaktan på amerikanernas ankomst!

De nya händelserna medförde ändringar i befolkningens sammansättning. Till de hundratals kommunistiska konspiratörerna och deras internationella brödraskap slöt sig gradvis en typ av individer med oklar bakgrund, till stor del dagdrivare och varelser från de mer degenererade och motbjudande skikten i befolkningen. Till detta kom att medlemmar av minoritetsgrupper nu i stort antal insattes i statliga tjänster, oftast utan att besitta den minsta kompetens. De kommunister som infördes från Sovjetunionen (Ana Pauker, Bodnarenco, Chisinevski, Tescovici m.fl.) underblåste, i strid med den uttalade principen om ”klasskamp”, etniska motsättningar och divergerande strävanden hos nationella minoriteter och exploaterade antirumänska känslor genom att favorisera andra nationaliteter när det gällde medlemskap i partiet och utnämningar till lägre administrativa poster.

På den ”kontrarevolutionära” sidan återfanns blomman av den rumänska nationen, främst studenter och unga intellektuella, oftast av lantbrukar- eller medelklassbakgrund. De hade varit antikommunistiska i flera år före den direkta konfrontationen med inkräktarna, möjligen på grund av nationell instinkt, på grund av uppfostran eller nationell stolthet. Skälen för antikommunistisk inställning var lika varierade som formerna för den antikommunistiska kampen.

Konfronterade med denna situation vidtog kommunisterna lämpliga motåtgärder. Med fullständigt bortseende från alla principer för social etik, mänsklighet och fredsfördraget i Paris, som antogs garantera yttrandefrihet, utlöste de en våg av arresteringar. Varje socialt skikt av befolkningen bidrog med sin andel av offer, men hårdast drabbade var studenterna. Hur många av dem som hamnade under polisens ”beskydd” kan inte utrönas. Från 1948 till nu har det brutala undertryckandet av missnöjet fortsatt. Intensiteten har berott på hur effektiva Säkerhetstjänstens angivare varit och på graden av befolkningens underkastelse och resignation. De arresteringar som genomfördes den 14 och 15 maj 1948 är minnesvärda på grund av det sätt de genomfördes på och deras omfattning. Då arresterades inte mindre än 1000 studenter vid de tre mest betydande universiteten (i Bukarest, Iasi och Cluj). Detta antal representerar två procent av totala antalet studenter vid denna tid.

Säkerhetspolisens vanligaste tortyrmetoder användes ofta under förhören med fångar. I flera månader avkunnade de militära domstolarna domar, som utformats av Inrikesministeriet före ”rättegångarna”, antingen bakom lyckta dörrar eller offentligt, till tjänst för journalister och partiaktivister. Domarna varierade från livstids hårt straffarbete ner till fem års fängelse. Domar på bara två eller tre år var ytterst ovanliga och fälldes bara om det inte fanns några bevis alls emot den anklagade.

Med tillämpning av en metod som sedan länge tillämpats i Sovjetunionen, nämligen att dela upp fångarna i grupper med avseende på deras yrkesbakgrund och intellektuella kapacitet, hänförde kommunisterna i Rumänien studenterna till en särskild kategori och bestämde att de skulle inspärras i fängelset i Pitesti. Detta tjänade också ett annat syfte, nämligen att hindra dem från att utöva inflytande (som var avsevärt) på det stora antal bönder

och arbetare som oavlåtligt ökade de politiska fångarnas antal. Studenternas inflytande i det rumänska samhället efter andra världskriget var lika stort som före kriget.

Ett faktum är här värt att notera. Bland det stora antalet arresterade studenter fanns knappast någon som kom från minoriteterna i Rumänien. ”Klasskampsteorin” var här uppenbarligen kränkt. Enligt denna teori skulle naturligtvis det arbetande folkets fiender ha innefattat ett stort antal av de etniska minoritetsgrupper av utländskt ursprung som före maktövertagandet åtnjutit en favoriserad ställning och kunde förmodas ha lidit svår ekonomisk förlust genom avskaffandet av ”kapitalismen”.

Det är också värt att notera, att liksom de förmögna utlänningarna med permanent uppehållstillstånd inte hade väckt några farhågor hos de kommunistiska härskarna, så saknades på ett iögonenfallande sätt de förmögna rumänernas söner bland de arresterade studenterna.

Under rättegångarna hade ibland den anklagades anhöriga tillåtits besöka honom en gång till, men efter att domen avkunnats stängdes dörrarna bakom honom, och den starka sekretessen förhindrade att hans familj fick några nyheter om honom förrän han blev frigiven – om han någonsin blev det. Ofta hade fångar varit döda i åratal medan familjen därhemma väntade och väntade på nyheter och hoppades att efter tio eller tjugo år återförenas med den anhörige som hade försvunnit. Det kunde förväntas att sådan sträng sekretess skulle förhindra att rapporter eller ens rykten om dessa brott skulle läcka ut.

Vill du läsa fortsättningen?

Du har nu läst ett utdrag ur *De antimänskliga*, bestående av förordet samt de tre första kapitlen.

Beställ den fullständiga boken från Nordiska förlaget genom att sätta in **179 kr** på **postgiro 36 56 82 – 4** eller skicka en beställning till Nordiska förlaget, Box 1869, 581 17 Linköping. Det går också bra att beställa via Nordiska förlagets nätbutik på www.nordiskaforlaget.se.

Besök vår nätbutik:

www.nordiskaforlaget.se